

Politiets muligheter og begrensninger for å forebygge æresrelatert kriminalitet

Oppgavetype: Litteraturstudie

BACHELOROPPGAVE (OPPGAVE03)

Politihøgskolen

2023

Kand.nr: 102 & 103

Antall ord: 9740

Sammendrag

Æresrelatert kriminalitet er kriminalitet som er motivert av å beskytte eller gjenopprette familiens ære eller rykte. Æresrelatert kriminalitet pekes på som å være et samfunnsproblem. Politiet har derfor en sentral rolle i bekjempelsen av slik kriminalitet. I denne oppgaven har vi undersøkt hvilke muligheter politiet har for å forebygge æresrelatert kriminalitet, og hvilke begrensninger de står ovenfor i dette arbeidet. Vi har tatt for oss en litteraturstudie for å svare på problemstillingen, og gjort en tematisk analyse av tre utvalgte forskningsartikler. Resultatet av analysen resulterte i fire temaer, som vi mener oppsummerer funnene våre.

Politiet står ovenfor flere utfordringer i arbeidet mot æresrelatert kriminalitet. Gjennomgående i litteraturen er mangel på kunnskap om fenomenet ære og kompleksiteten denne type kriminalitet fører med seg. For å bidra inn i det forebyggende arbeidet står derfor kunnskap - og kompetanseheving sentralt. Dette kan bidra til å identifisere risikofaktorer og komme med effektive tiltak. Oppgaven viser også til at det er vesentlig med et godt samarbeid på tvers av etater. Like viktig vil det være å samarbeide med familiene som praktiserer sterke æreskulturer. Oppgaven diskuterer videre hvorvidt politiets etterforskning og straffeforfølgning kan bidra til å dempe æreskonfliktene og senke trusselnivået.

Innhold

1.0 INTRODUKSJON	3
1.1 VALG AV TEMA OG PROBLEMSTILLING.....	3
1.2 AVGRENSNING	4
1.3 OPPBYGNING	4
1.4 POLITIET OG ÆRESRELATERT KRIMINALITET	5
1.4.1 Kunnskap.....	5
1.4.2 Forebyggende politiarbeid.....	5
1.4.4 Etterforskning og straffeforfølgning	6
1.4.5 Hva er æresrelatert kriminalitet?	6
2.0 METODE.....	8
2.1 LITTERATURSTUDIE	8
2.3 KILDEVALG OG KILDEKRITIKK	9
2.3.1 tekst 1: «Thats how we were raised» Perpetrator perspectives in relation to legislative changes targeting hounour relates violence in Sweden	10
2.3.2 tekst 2: «Politiets innsats mot æresrelatert vold».....	11
2.3.3 tekst 3: «Sikkerhet gjennom familiearbeid – et samarbeidsprosjekt mellom politi og familievern ved Stovner politistasjon»	12
2.4 FORFORSTÅELSE	12
2.5 ANALYSE AV DATAMATERIALET	13
3.0 RESULTAT	13
3.1 TEKST 1: «THATS HOW WE WERE RAISED» PERPETRATOR PERSPECTIVES IN RELATION TO LEGISLATIVE CHANGES TARGETING HOUNOUR RELATES VIOLENCE IN SWEDEN.....	13
3.2 TEKST 2: «POLITIETS INNSATS MOT ÆRESRELATERT VOLD»	15
3.3 TEKST 3: «SIKKERHET GJENNOM FAMILIEARBEID – ET SAMARBEIDSPROSJEKT MELLOM POLITI OG FAMILIEVERN VED STOVNER POLITISTASJON»	17
3.4 FELLES SAMMENFATNING	19
4.0 DISKUSJON	19
4.1 KOMPETANSEUTVIKLING	19
4.2. TVERRETATLIG SAMARBEID.....	22
4.3 KJERNEFAMILIEN SOM FOKUSOMRÅDE	24
4.4 STRAFFEFORFØLGNING SOM FOREBYGGENDE METODE	26
5.0 AVSLUTNING.....	28
6.0 REFERANSELISTE	30
6.1 VEDLEGG	33
6.1.1 Søkelogg.....	33
6.1.2 Lesetabell	33

1.0 Introduksjon

I Norge skal alle være kjent med sine rettigheter, og alle skal få bestemme over egen kropp og eget liv. Slik er det ikke for alle. Æresrelatert kriminalitet innebærer negativ sosial kontroll, fysisk og psykisk vold, trusler, drap, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Den utøves for å bevare eller gjenopprette familiens ære. Æren er i utgangspunktet knyttet til kvinners atferd og oppførsel. Vi har i løpet av praksisåret sett hva som kan bli ytterste konsekvens av at politiet og andre hjelpeinstanser ikke griper inn tidlig nok. Vår motivasjon til å skrive om temaet æresrelatert kriminalitet handler om at vi ønsker mer kompetanse om temaet, og få et klarere bilde på hva æresrelatert kriminalitet er og hvor utbredt det er i landet. Om få måneder er vi ferdig utdannet politi. Våre beslutninger og oppdragsløsninger som politi kan påvirke andres liv og helse. Ved å benytte kompetansen vi har opparbeidet oss under denne bacheloroppgaven, vil vi være bedre rustet i møte med æresrelatert kriminalitet og kunne bidra inn i det forebyggende og etterforskende arbeidet.

1.1 Valg av tema og problemstilling

I vårt praksisår har vi selv vært med på oppdrag som omhandlet æresrelatert kriminalitet. Vår erfaring før den tid var fra første året på Politihøgskolen da vi arbeidet med tema vold i nære relasjoner. Under praksisåret ble vi introdusert for et begrep knyttet opp til dette tema, nemlig ære. Begrepet ønsket vi begge å lære mer om. En av oss fikk muligheten til å delta på OÅO da æresrelatert kriminalitet sto på programmet, og den andre fikk mer kunnskap om tema gjennom et foredrag med Jasmina Holten. Vi observerte under oppdrag og da vi hospiterte på etterforskning at noen polititjenestepersoner hadde forståelse for tema, mens for andre var det relativt ukjent. Valg av tema til bacheloroppgaven ble derfor enkelt. Vi vil dykke ned i aspektene ved æresrelatert kriminalitet, og se hvilke verktøy politiet kan benytte for å arbeide mot tematikken.

Vår problemstilling er *hvilke muligheter og begrensninger politiet har for å forebygge æresrelatert kriminalitet?*

1.2 Avgrensning

Selve begrepet æresrelatert kriminalitet inneholder flere underaspekter. Skulle vi gått inn på hver enkelt, ville dette vært en master eller muligens en doktorgradsavhandling. Dermed har vi valgt å begrense oppgaven til å fokusere på utøverne av æresrelatert kriminalitet. Vi vil se nærmere på hvorfor de utfører slike overtredelser og se på hvilke tiltak politiet kan iverksette for å forebygge eksempelvis vold fra utøver. For å belyse dette ønsker vi å se på kollektivistiske familier som er preget av ære og skammen og frykten knyttet til dette. Det er verdt å bemerke seg at vi ønsker å fokusere på æresrelatert kriminalitet som skjer innenfor norske landegrensar. Det vil si at vi har utelukket kriminalitet som skjer i hjemlandet til familiene som står ovenfor æreskonfliktene.

1.3 Oppbygning

Oppgaven er basert på IMRaD – strukturen. IMRaD står for introduksjon, metode, resultat og diskusjon. Det regnes som en måte å strukturere en oppgave på (Barstad & Glasø, 2021, s. 100). I oppgavens første kapittel har vi tatt for oss en introduksjon, ved å presentere tema og problemstilling. Vi skal videre redegjøre for begrepsavklaringer.

Kapittel 2 omhandler redegjørelse av metodevalg. Vi skal begrunne hvorfor vi har valgt en litteraturstudie, og hva det innebærer. Videre skal vi beskrive valg av kilder, og hvordan vi har funnet frem til de ved bruk av ulike databaser. Vi kommer til å redegjøre for kildekritikk i form av å vurdere forskningens validitet, reliabilitet og forfatterens autoritet. Vår forforståelse av det utvalgte tema vil også bli presentert i denne delen av oppgaven.

I oppgavens kapittel 3 vil vi presentere teorien vi har funnet frem. Dette er oppgavens resultatdel og vi vil redegjøre for funnene vi har gjort i hver enkelt tekst, før vi sammenfatter de.

Kapittel 4 er oppgavens diskusjonsdel. Her har vi valgt oss ut fire temaer vi ønsker å drøfte som omhandler det forebyggende arbeidet mot æresrelatert kriminalitet. I drøftelsen kommer vi til å knytte funnene vi har gjort oss i resultatdelen opp imot hverandre og annen relevant faglitteratur.

Kapittel 5 er oppgavens avslutning. Dette vil bli en oppsummering av vår drøfting og våre funn.

1.4 Politiet og æresrelatert kriminalitet

I oppgaven har vi brukt flere fagbegreper. Det er viktig å redegjøre for hvordan vi forstår de sentrale begrepene og hvordan disse vil anvendes i oppgaven.

1.4.1 Kunnskap

Innsatsen mot æresrelatert kriminalitet skal være kunnskapsbasert og utvikles med bakgrunn i ny kunnskap og nye erfaringer i arbeidet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2017, s. 47). “Kunnskapsbasert politiarbeid kan beskrives som systematisk og metodisk innhenting av relevant informasjon og kunnskap som analyseres og ikke minst begrunnes” (Barstad & Glasø, 2021, s. 24). I rapporten “Politiet mot 2020” blir det beskrevet at kriminaliteten har blitt mer kompleks og har et større omfang. For at politiet skal kunne forebygge og bekjempe kriminalitet, krever det at politiet har kunnskap om de bakenforliggende årsakene (Politidirektoratet, 2020, s. 13). Kunnskapsbasert politiarbeid vil dermed ligge til grunn for alle forebyggende strategier vi nevner i oppgaven.

1.4.2 Forebyggende politiarbeid

Etter politiloven § 2 skal politiet forebygge kriminalitet og hjelpe innbyggerne når forholdene tilsier at bistand er naturlig (Politiloven, 1995). Opp mot æresrelatert kriminalitet arbeider politiet i det tosporede system. I det ene sporet arbeider politiet forebyggende, og i det andre sporet arbeider politiet ved å etterforske og straffeforfølge (Politidirektoratet, 2014). Politiets primærstrategi er forebygging (Politidirektoratet, 2018, s. 5). Å forebygge handler om å være i forkant og hindre at noe negativt skjer (Lie, 2015, s. 19). Begrepet er både vidt og vagt, og inneholder et bredt spekter av innsats på en rekke områder. Forebyggende innsats kan utøves før, under og i etterkant av en kriminell handling. Politiet arbeider ikke alene, men samarbeider på tvers av fagområder og sektorer (Politidirektoratet, 2020, s. 8).

1.4.3 Samarbeid

Politiet skal etter lov om politiet (1995) § 2-6 «samarbeide med andre myndigheter og organisasjoner tillagt oppgaver som berører politiets virkefelt så langt regler gitt i eller i

medhold av lov ikke er til hinder for dette». Et slikt samarbeid omtales gjerne som et tverretatlig samarbeid. Det går ut på at fagpersoner på tvers av ulike etater tilfører og deler kunnskap og erfaringer med hverandre (Kinge, 2012, s. 33). Et eksempel på et slikt samarbeid er barnevern og politi. I rapporten “Politiet mot 2020” heter det at “politiets virksomhet skal skje i samspill og samarbeid med lokalsamfunnet og andre relevante aktører” (Politidirektoratet, 2020, s. 13).

1.4.4 Etterforskning og straffeforfølgning

Etterforskning av straffbare forhold og tilpassende straffeaksjoner kan bidra til individualprevensjon, ved at gjerningspersoner avstår fra å begå nye eller mer alvorlige straffbare handlinger. Straffesaksbehandlingen kan også ha en allmennprevensjon, ved å ha en avskrekkende og moraldannende effekt (Politidirektoratet, 2020, s. 25). Politiet kan iverksette etterforskning etter straffeprosessloven § 224, når det er rimelig grunn til å undersøke om det er begått eller er i ferd med å begå en straffbar handling. Politiet undersøker dette når det inngis anmeldelse om forhold som har skjedd, eller at noen melder om kriminalitet som skjer eller fryktes skjedd (Straffeprosessloven, 1981). Etterforskningens formål etter § 226 er blant annet å innhente nødvendig informasjon for å avverge eller stanse straffbare handlinger (Straffeprosessloven, 1981). Formålet til etterforskning er å opprettholde rettferdighet i samfunnet og bevare opplevelsen av økt trygghet. Under etterforskning kan politiet benytte ulike lovhjemler i straffeprosessloven. Lovhjemlene legger føringer for fremgangsmåtene politiet kan benytte for å hente informasjon. Vanlige metoder for å samle informasjon er avhør og ransakinger. I alvorlige saker kan politiet pågripe og varetektsfengsle for å få kontroll på gjerningspersoner, for å hindre at bevis forspilles og grunnet fare for gjentakelse.

I denne oppgaven skriver vi om æresrelatert kriminalitet. Det er verdt å merke seg at det ikke finnes en paragraf i straffeloven som konkret tar for seg begrepet, med mindre det dreier seg om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Andre overtredelser som begås med ære som motiv, vil falle under den paragrafen i straffeloven som den aktuelle overtredelsen oppfyller vilkårene til.

1.4.5 Hva er æresrelatert kriminalitet?

Ære er et bredt begrep og utfordrende å definere. Friberg (2019) beskriver ære som noe man ikke har, men noe som må kreves av andre, og som andre kan gi eller holde tilbake (s. 20). For å forstå substansen og logikken i æresbegrepet har vi behov for kunnskap og

kulturell forståelse. Ifølge Wikan (2003) har verdien av ære redusert i de vestlige samfunn i moderne tid, men står fremdeles sentralt i mange ikke-vestlige samfunn (s. 68). Ære er i utgangspunktet knyttet til kontrollen av kvinners seksualitet. Her følger æren patriarkatet. En patriarkalsk familiestruktur er et kjønns- og aldershierarki, der menn er overordnet kvinner og de eldre er overordnet de yngre (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2011, s. 29). Æren er kollektiv og dette innebærer at familiemedlemmene har en felles ære, hvor kollektivets interesser ofte er overordnet individets. Et familiemedlems handlinger eller atferd, kan sette hele familien i fare ved at familien ikke bare taper ære og anseelse, men også muligheter til å vedlikeholde rett til eiendom, felles kapital og allianser med andre familier gjennom arrangerte ekteskap. I familiene står ære sterkt fordi ære må til for å beskytte egeninteresser og oppnå politisk og sosial gevinst. I land hvor det ikke er samfunnsstrukturer som sikrer menneskets trygghet er ofte æreskulturen fremtredende (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2021, s. 5). Wikan (2003) trekker fram at vi i vårt samfunn har en velferdsstat som ivaretar borgerens interesser. I andre samfunn har familie eller klanen lignende funksjoner. I enkelte samfunn er man ingenting, og oppnår ingenting, uten ære (s. 77).

Gjennom arbeidet med bacheloroppgaven har vi sett at æresrelatert kriminalitet kommer til uttrykk på forskjellige måter, og at fenomenet beskrives forskjellig avhengig av hvem sin forståelse og hvilket perspektiv en legger til grunn. Vi har sett at æresrelatert kriminalitet først og fremst må forstås som en prosess, mer enn et statisk fenomen. Prosessen kan ta ulike retninger, med ulik alvorlighetsgrad og ulike konsekvenser for de involverte partene. Kriminaliteten vi referer til i oppgaven finner sted innad i samfunn eller grupper som kjennetegnes av patriarkalsk familiestruktur og kollektivistisk verdsett. Det vil si familier som motarbeider tap av ære ved å utsette et familiemedlem for vold og trusler, eller ved å gjennomføre tvangsekteskap eller ekstrem sosial kontroll.

I oppgaven har vi valgt å benytte oss av begreper som tilhører litteraturen vi benytter. Under drøftelsen vil benytte begrepene “utøver” og “utsatt” for å gjøre rede for de involverte partene innenfor æresrelatert kriminalitet.

2.0 Metode

Metode er en systematisk fremgangsmåte hvor målet er å opparbeide seg en teoretisk forståelse og komme frem til ny kunnskap (Grønmo, 2016, s. 41). I denne delen av oppgaven skal vi ta for oss hvorfor vi har valgt litteraturstudie og hva en litteraturstudie innebærer. Vi skal videre forklare hvordan vi har samlet inn data og vurdere dataen opp imot dens pålitelighet, relevans og troverdighet (Grønmo, 2016, s. 177).

2.1 Litteraturstudie

Ut ifra vår problemstilling har vi valgt å ta for oss en litteraturstudie. Ved å ta i bruk en litteraturstudie kan man få ett bredere spekter av opplevelser fra både politiet og utøver. I en litteraturstudie går metoden ut på å søke i relevante databaser etter forskning og forskningsbasert litteratur. Videre er målet å systematisere og bearbeide den utvalgte litteraturen for å kunne presentere og diskutere vår problemstilling (Grønmo, 2016, s. 175). Etersom vår bacheloroppgave er en litteraturstudie vil det si at vi inntar en kvalitativ tilnærming til den (Barstad & Glasø, 2021, s. 118). En kvalitativ tilnærming på en oppgave innebærer å undersøke meninger og opplevelser som ikke kan måles (Dalland, 2017, s. 52).

Etersom en del av vår problemstilling er å undersøke hvordan politiet kan forebygge æresrelatert kriminalitet, kunne vi ha valgt å ta for oss en empirisk oppgave. En empirisk oppgave innebærer at vi hadde stått for egen innsamling av data (Barstad & Glasø, 2021, s. 144). Ved å ta i bruk en empirisk studie ville vi kunne undersøkt hva politiet har av egne erfaringer rundt temaet og hvordan de per dags dato jobber opp imot det. Men vi ønsker ut ifra vår problemstilling også å gå nærmere inn på utøver og hens meninger og opplevelser. Dermed ville en empirisk tilnærming til oppgaven satt begrensninger for vår del. Bakgrunnen for valget av oppgavetype faller derfor på at vi har funnet et bredt utvalg av studier og forskning som tar for seg temaet vårt om æresrelatert kriminalitet. Alle tekstene er skrevet i nyere tid og vil være gode og relevante for oss å ta i bruk.

2.2 Søkehistorikk og lesetabell

Da vi satte i gang med å søke etter litteratur til bacheloroppgaven tok vi i stor grad bruk Orias PHS, ettersom det var denne databasen vi hadde mest kunnskap om. Her brukte vi søkeord som «ære», «æresrelatert kriminalitet» og «negativ sosial kontroll». Inklusjons - eksklusjonskriteriene i søkene våre har omhandlet årstall og språk hvor vi hovedsakelig så etter norske tekster.

Etter å ha gjort flere undersøkelser og deltatt i undervisningstimer på skolen, innså vi at det finnes flere databaser å søke i. Vi har derfor i senere tid tatt i bruk databasene Orias, Google Scholar, PIA, Justitia og Idunn. Vi utvidet Inklusjons – eksklusjonskriteriene våre ved å inkludere flere språk, men holdt oss fortsatt til samme årstall. Vi tok i bruk de samme søkeordene som nevnt over. Under ett søk på Google scholar med søkeordene «Hounour related crime» fant vi frem til teksten; «Thats how we were raised» Perpetrator perspectives in relation to legislative changes targeting hounour relates violence in Sweden av Hanna Cinthio, Annika Staaf og Pernilla Ouis (2022).

Masteroppgaven «Politiets innsats mot æresrelatert vold» av Strømblad-Eikemo (2021) fikk vi foreslått under en samtale med vår veileder som forslag til litteratur. Det samme gjelder teksten «sikkerhet gjennom familiearbeid – et samarbeidsprosjekt mellom politi og familievern ved Stovner politistasjon» av Dullum (2020). Begge tekstene ble funnet på Google Scholar.

Vedlagt under punkt 6.1. ligger søkelogg og lesetabell.

2.3 Kildevalg og kildekritikk

Vi har valgt tre studier av ulike forfattere som presenterer forskning og henviser til teori. Valg av studier og annen litteratur er basert på tema og oppgavens problemstilling. Vi skal videre argumentere for hvorfor den valgte litteraturen er av kvalitet og troverdighet. For å kunne vurdere kvaliteten til de utvalgte tekstene går man ofte ut ifra reliabilitet, validitet og generaliserbarhet (Tjora, 2021, s. 259). Reliabilitet handler om hvorvidt arbeidet som presenteres er til å stole på, altså dens pålitelighet (Dalland, 2017, s. 55). Validitet handler om relevans og gyldighet. Det vil si å vurdere om det er forhold mellom undersøkelsen og

problemstillingen som er stilt, og det som blir undersøkt (Dalland, 2017, s. 40). Vi har undersøkt om de utvalgte tekstene er fagfellevurdert. Med det menes det at forskningsartikkelen er vurdert av eksperter innenfor fagfeltet før den publiseres (Svartdal, 2021).

Under arbeidet med valg av litteratur har vi undersøkt forfatterens fagkompetanse innenfor tema for å vurdere deres autoritet. Der har vi sett om forfatterne har interesse av å styrke enkelte argumenter eller belyse ensidige perspektiver. Deretter har vi kvalitetssikret arbeidet ved å se om informasjonen vi har funnet, er å finne i andre kilder. Forskingen og teorien vi har plukket ut fra studiene, skal danne grunnlag for diskusjon i besvarelsen. De utvalgte studiene inneholder perspektiver som vil bli spennende å se i sammenheng. Studiene er kvalitative, da de inneholder informasjon som får frem meninger og holdninger i henhold til tematikken.

2.3.1 tekst 1: «Thats how we were raised» Perpetrator perspectives in relation to legislative changes targeting honour relates violence in Sweden

Artikkelen skrevet av Hanna Cinthio, Annika Staaf og Pernilla Ouis er en svensk studie hvor formålet er å gi kunnskap i sosialt og juridisk arbeid, for å bekjempe æresrelatert vold og undertrykkelse. Artikkelen er basert på to typer empirisk materiale. Det ene empiriske materiale er ett utvalg av dommer. Ved hjelp fra Det Svenske Kriminalvårdsverket (SPPS) kom forskerne frem til ett utvalg på 12 dommer over forbrytelser som kan tolkes å være motivert av ære. Den andre empirien bygger på dybdeintervjuer av 13 personer som alle er domfelt for kriminalitet motivert av ære. Under arbeidet med å finne aktuelle dommer som kunne besvare artikkelens forskningsspørsmål ble 64 dommer etterforsket. Arbeidet ble kodet og klassifisert i hoved- og underkategorier og videre analysert. Intervjuene ble gjennomført i løpet av årene 2011- 2013, og artikkelen ble publisert i 2022 og er fagfellevurdert.

Forskerne beskriver utfordringer som knyttes til at de ikke fikk muligheten til å sjekke historiene opp imot interne SPPS dokumentasjon. Dette mente forskerne kunne bidra til at resultatene ikke vil være etterprøvbare og at påliteligheten dermed potensielt kan svekkes. På den andre siden var formålet med artikkelen å undersøke lovbrüternes tanker og forklaringer rundt sine gjerninger. Dermed vil ikke det faktum at innholdet i intervjuene ikke har blitt fakta-sjekkert være av like stor betydning.

Når det gjelder forfatterens autoritet er Hanna Cinthio en doktorgradsstudent ved Malmö universitet. Hun har over tjue års erfaring fra arbeid rundt kulturelle konflikter og æresvold i Sverige og internasjonalt. Pernilla Ouis har en doktorgrad i human økologi og har flere forskningsbidrag innen æresrelatert vold og undertrykkelse og normkonflikter i et flerkulturelt samfunn. Annika Staaf er professor ved institutt for psykologi og sosialt arbeid. Artikkelen er altså skrevet av tre svært aktuelle og kompetente personer.

2.3.2 tekst 2: «Politiets innsats mot æresrelatert vold»

Artikkelen er en norsk masteroppgave skrevet av Jon Runar Strømblad-Eikemo i 2021. Forfatteren har undersøkt hvordan politiet i sin innsats kan arbeide opp mot trusselutøver for å redusere risiko for æresrelatert vold. Forfatteren har fokusert på familier med kollektivistiske og patriarkalske strukturer. Masteroppgaven er en kvalitativ undersøkelse med intervjuer av fem polititjenestepersoner i ulike stillinger. Intervjuene er samtalebasert og ble gjennomført i tidsperioden januar 2021 til mars 2021. Ved samtalebaserte intervjuer stiller forskeren åpne spørsmål, er lyttende og passiv. Dette er med på å sørge for at intervjuene i større grad blir standardisert. Forskeren har under sitt arbeid tatt opp alle intervjuer på lyd, før de rett i etterkant ble transkribert. Dette minsker risikoen for at målefeil oppstår, som vil si feil ved transkribering av intervjuene. Det er blitt tatt i bruk samme intervjuguide i samtlige intervju og lik metodikk under analyse av intervjuene.

Forskeren har valgt ut personer han ser på som mest kompetente innenfor temaet om æresrelatert vold, nemlig informanter fra politiet. Informantene er med på å styrke validiteten i forskningsarbeidet fordi æresrelatert vold er en del av deres arbeidshverdag. De er oppdatert og sitter med mye kunnskap om hva slags virkemidler og tiltak politiet kan ta i bruk under innsatsen.

Når det gjelder forfatterens autoritet er han koordinator for risikovurderinger av vold i nære relasjoner, æresrelatert vold og trusler og for trusselutsatte personer. Han har en master i demokratibygging.

2.3.3 tekst 3: «Sikkerhet gjennom familiearbeid – et samarbeidsprosjekt mellom politi og familievern ved Stovner politistasjon»

Artikkelen til Jane Dullum er en rapport fra 2020, og er et prosjekt som går ut på ett et samarbeid mellom politi og familievern. Rapporten er basert på totalt 12 intervjuer med prosjektdeltakere. Deltakerne består av en familieterapeut, politianalytikere og en politileder. Rapporten bygger også på andre kilder i form av bøker og ulike fagkonferanser. Intervjuene og de skriftlige kildene har hatt som formål å belyse prosjektet og hva det har oppnådd. Rapporten har forsøkt å gi ett grunnlag for diskusjon om hvordan man kan styrke arbeid i saker om vold og kontroll i minoritetsfamilier.

Rapporten er fagfellevurdert og er dermed gjennomgått av upartiske forskere før den har blitt publisert. Jane Dullum har en doktorgrad i kriminologi. Hun har også deltatt i flere forskningsprosjekter og gitt ut flere publikasjoner.

2.4 Forforståelse

Forforståelse er den oppfatningen vi tar med oss til det materialet vi skal tolke (Olsvik, 2017, s. 119). Forforståelsen vår er stort sett ubevisst, og brukes for det meste uten at vi tenker over det. Fordi vi ikke ønsker at forforståelsen vår skal forplante bacheloroppgaven, har vi forsøkt å bli bevisst over egen forforståelse under utarbeidelsen. Under arbeidet med oppgavebesvarelsen var vi nokså uforberedt på hvor komplekst æresrelatert kriminalitet er. Vår forforståelse beror seg på teori fra Politihøgskolen og erfaringer fra praksisåret. Vi er enig om hvilke tiltak som bør iverksettes ovenfor ofre av æresrelatert kriminalitet, særlig unge kvinner. Inngrep rettet mot utøverne er derimot mer ukjent for oss. Til tross for at vi var i forskjellige storbyer under praksisåret var vi begge involvert i saker som omhandlet æresdrap. Det var først da vi ble introdusert for alvoret i tematikken. Under diskusjoner har vi kommet frem til at fenomenkunnskap rundt tematikken er grunnleggende når man som politi jobber med æresrelatert kriminalitet.

Til slutt har vi en forforståelse om at æresrelatert kriminalitet er kriminalitet hvor ære er motivet. Det kan være mye mer enn fysisk vold som for eksempel psykisk press, trusler og ulike former for tvang. Under arbeidet med bachelorbesvarelsen må vi være bevisst på forforståelsen vi bringer med oss for å unngå å havne i bekreftelsesfellen og få tunnelsyn. Vi

vil tilstrebe en nyansert forståelse av utførelsen bak æresrelatert kriminalitet kontra polarisering. Vi må også være kritiske slik at vi ikke bare søker etter informasjon som kan underbygge vår forforståelse.

2.5 Analyse av datamaterialet

Datamaterialet vi har valgt ut er analysert tematisk. Det vil si at vi har tatt i bruk en metode, hvor ulike temaer i vårt datamateriale har blitt analysert. Temaene er grupperinger av data med viktige fellestrekk (Eggebo, 2020, s. 109). Dette har gjort at vi har kommet frem til fire temaer som vi mener gir oss en forståelse av datamateriale og kan bidra til å belyse vår problemstilling. Vi vil ta utgangspunkt i temaene når vi skal drøfte artiklene opp mot hverandre og annen litteratur i oppgavens diskusjonsdel. De fire temaene er: kompetanseutvikling, tverretattlig samarbeid, kjernefamilien som fokusområde og straffeforfølgning som forebyggende metode.

3.0 Resultat

I denne delen av oppgaven skal vi forsøke å sammenfatte tekstene vi har valgt oss ut og presentere de funn vi har gjort oss. Dette vil vi gjøre ved å ta for oss en og en tekst, før vi presenterer de felles resultatene og eventuelt det som er ulikt ved dem.

3.1 Tekst 1: «That's how we were raised» Perpetrator perspectives in relation to legislative changes targeting honour related violence in Sweden

Formålet med artikkelen er å speile det svenske rammeverket opp mot lovbrüterens perspektiv innenfor æresrelatert kriminalitet. Cinthio et al. (2022) fremhever kompleksiteten rundt emnet og diskuterer relevante elementer for arbeidet mot fenomenet. Hovedfokuset er satt på subjektive forståelser hos lovbrüterne, og deres normer og livssyn, oppfatning av æresbegrepet og erfaringene med det svenske rettssystemet. Ved bruk av tolv høyst relevante dommer og tretten dybde intervjuer med domfelte lovbrüterer, hvor alle har migrantbakgrunn, kommer det frem at æresrelatert kriminalitet er et krevende fenomen som krever kunnskap.

Artikkelen gjør rede for hvordan æresrelatert kriminalitet, basert på patriarkalske tradisjoner, noen ganger trosser den tradisjonelle forståelse av kjønnsroller, med mannlige ofre og kvinnelige lovbrøyttere. Kvinnelige lovbrøyttere kan for eksempel selv være undertrykt innenfor den overordnede strukturen når de utsetter andre for vold og kontroll (Cinthio et al., 2022, s. 24).

Informantene forteller om hvordan handlingene deres følger mønsteret av patriarkalsk tilknytning. Selv om de er godt integrert i samfunnet, har de i kritiske situasjoner følt at deres verdier knyttet til ære har blitt vekket, og at dette er grunnen til at de må handle i henhold til gruppens vilje (Cinthio et al., 2022, s. 24). Sterke familierelasjoner og lojaliteter, tradisjonelle normer og overvisende gruppepress basert på kollektive bekymringer går igjen hos informantene. Forfatterne reflekterer hva dette betyr for rettssystemet. Oppfordring og krav opp mot gjerningen kommuniseres over tid og på subtile måter som kan være vanskelige å identifisere, straffeforfølge eller bevise (Cinthio et al., 2022, s. 24).

En annen faktor ved kompleksiteten gjelder selve oppfatningen av begrepet ære, og tolkningen av den. Informantene skiller mellom *sharaf* (overordnet familieære) og *'ird* (kvinnelig kyskhetsnorm) når de forteller om sine overtredelser. Ordet ære har i svensk sammenheng blitt assosiert med kyskhetsnormer og drap på kvinnelige familiemedlemmer. Informantene ønsker imidlertid å unngå denne fortolkningen. Informantene foretrekker å snakke om «hevning» eller «beskyttelse av familien» fremfor å fokusere på de voldelige og/eller seksuelle overtredelsene. Så når lovbrøytterne selv skiller mellom begreper som respekt, hevning, ære og kyskhetsnorm, oppstår spørsmålet hvordan rettssystemet skal forstå og håndtere dette (Cinthio et al., 2022, s. 26). Mest sannsynlig er mye av volden som forekommer motivert av respekt og hevning. Cinthio et al. (2022) diskuterer når det er nok til å bli kvalifisert som æresrelatert kriminalitet. Det krever tilstrekkelig kunnskap for å unngå forenkling av voldshandlinger i æresrelaterte sammenhenger. Det kan være utfordrende å identifisere vold som skjer innenfor en kontekst hvor normer rundt ære er betydelig, men som ikke er forårsaket av brudd på normene. Med andre ord å skille æresrelatert kriminalitet fra enkeltstående hendelser i kollektivistiske familier hvor ære står sentralt.

Gjennomgående hos informantene er at de på en eller annen måte ser på seg selv som ofre (Cinthio et al., 2022, s. 28). Enten som et offer for familiens ære, for det svenske samfunnet eller for rasisme og stereotyper i det svenske rettssystemet. Forfatterne peker på dette som et resultat av å leve i en kollektivistisk setting hvor individualismen er undertrykket. Informantene

ser på seg selv som maktesløse. Rikelig forskning bekrefter også eksistensen på skjevhet på bakgrunn av etnisitet innenfor det svenske rettssystemet. Forfatterne mener derfor at diskriminerende praksis må anerkjennes når initiativer for å forebygge og håndtere æresrelatert vold utvikles.

I studien viste det seg at informantene var preget av familiesituasjoner som omhandlet familievold, kriminalitet, økonomisk marginalisering eller rusmisbruk (Cinthio et al., 2022, s. 27). Når man analyserer risikoen for æresrelatert kriminalitet må derfor sosial sårbarhet tas i betraktning i det forebyggende arbeidet, også når det gjelder behandling av domfelte lovbrysterne. Informantene har vokst opp med vold rettet mot seg selv og ikke sjelden mellom sine nærstående (Cinthio et al., 2022, s. 28) De er en del av kollektivistiske familier som opprettholder normer rundt ære, hvor det noen ganger krever voldelige reaksjoner på visse overtredelser. De har vært omringet av idealer og systemer som legitimerer vold på samfunnsnivå.

I studien fremkommer det at mange av informantene ikke har fått støtte som dekker deres behov og problemer under fengslingen. De har tatt ansvar for egen endring, ledet sine egne prosesser og gjort hele jobben "alene". Det er ingen inngrep rettet mot straffet lovbrysterne. Hvor meningsfull blir straffetiden når det ikke tilbys spesialisert terapi, og hva slags personer forventer vi å reintegrere i samfunnet etter soning? Informantene har sjeldent en angerfull holdning basert på straffen eller anger av hensyn til ofrene, men snarere mangel på «honourable treatment» fra familie og slektninger (Cinthio et al., 2022, s. 28). Enkelte informanter er redd for hevn fra familien til offeret og angret av den grunn.

For å bekjempe æresrelatert kriminalitet konkluderer forfatterne med at vi må anerkjenne den komplekse karakteren av kriminaliteten, og implisere relevante forskningsresultater i planlegging og gjennomføring av intervensjoner og rettslige prosesser.

3.2 Tekst 2: «Politiets innsats mot æresrelatert vold»

I «Politiets innsats mot æresrelatert vold» av Strømblad-Eikemo (2021), er det satt søkelys på hvordan politiet kan arbeide opp imot trusselutøver i saker som omhandler æresrelatert vold. Masteroppgaven fokuserer på familier med kollektivistiske og patriarkalske strukturer og er

en kvalitativ undersøkelse. I undersøkelsen deltok fem polititjenestepersoner til intervjuer hvorav alle blir sett på som kompetente når det kommer til æresrelatert vold (s.2).

Strømblad-Eikemos funn i oppgaven beskriver politiets begrensninger når de jobber opp imot saker som omhandler æresrelatert vold. Funnene peker blant annet på at politiet har en generell manglende kompetanse for fenomenet, noe som resulterer i at kriminaliteten ikke avdekkes (Strømblad- Eikemo, 2021, s. 24). I saker som omhandler æresrelatert vold kan potensielt store deler av familien være involvert. Det vil si at det kan være flere gjerningspersoner og flere fornærmede. Gjerningspersonene kan involvere seg på tvers av landegrensener og det kan være snakk om store nettverk. Sammenhengen mellom kollektivistiske familier og mangel på kompetanse innad i politiet, kan føre til at politiet fokuserer på enkeltstående hendelser fremfor å se det større bildet (Strømblad- Eikemo, 2021, s. 24). En æresrelatert kultur er som nevnt, i stor grad preget av store familier hvor beslutningene tas på familienivå. Det kan innebære press og represalier som sørger for at familien alltid kommer i første rekke, og gjør at personene som er utsatt ikke ønsker å gå til politiet (Strømblad- Eikemo, 2021, s. 27). Når slike saker ikke anmeldes skaper det et hinder for politiets arbeid opp mot trusselutøver.

Blant politiets muligheter peker Strømblad-Eikemo på samarbeid og dialog med familien som ett verktøy for oppfølging av trusselutøver og støtte til familier. Det at politiet kommer inn i familien i en tidlig fase kan bidra til at viktig informasjon blir avdekket. De færreste familier ønsker å være innblandet med politiet og dermed kan dette redusere risikobildet (Strømblad-Eikemo, 2021, s. 35). Mange av familiene har også interesser i forvaltningssporet ved søknader om oppholdstillatelser eller familiegjenforeninger, noe som kan svekkes dersom de etterforskes og straffeforfølges (Strømblad- Eikemo, 2021, s. 47). I tillegg forteller noen av informantene at politiets tilstedeværelse og engasjement i konfliktene har støttet og hjulpet kjernefamilien opp mot storfamilien.

Etterforskning og strafforfølging presenterer Strømblad-Eikemo som et avskrekkende middel, men også noe som kan bidra til forebygging. Det vil sette en demper på konfliktnivået og bidra til sikkerhet rundt den trusselutsatte. Når etterforskning iverksettes sender det sterke signaler inn i miljøene om at æresrelatert vold er ulovlig og at politiet tar det på alvor (Strømblad- Eikemo, 2021, s. 30). Ved at politiet involverer seg står midlertid ikke den utsatte alene mot familien, noe som vanligvis fører til at familien forkaster planer om voldsutøvelse. Det understrekes av informantene at man må ha fokus på sikkerhetsarbeidet parallelt med

etterforskningen, for å beskytte de utsatte (Strømblad- Eikemo, 2021, s. 34). I tillegg kan politiavhør for den trusselutsatte være belastende, ettersom sakene er avhengige av at de klarer å opprettholde sin forklaring gjennom hele etterforskningen (Strømblad- Eikemo, 2021, s. 47).

Som resultat kommer dermed Strømblad-Eikemo (2021) frem til at kompetanseheving og et nasjonalt bistandsorgan vil være med på å styrke arbeidet til politiet opp imot æresrelatert vold. Kompetanseheving innad i politiet vil bidra til at kriminaliteten blir avdekket, og riktige tiltak mot æresrelatert vold blir iverksatt (s. 53). Et tverretatlig samarbeid vil også være viktig opp imot tiltakene. Dette kan bidra til tiltak som baserer seg på bredde og kompetanse. Avslutningsvis fremkommer det av undersøkelsene at man må kombinere etterforskning, straffeforfølgning og det forebyggende arbeidet for å redusere risiko for æresrelatert vold. Etterforskningen og straffeforfølgningen vil signalisere at politiet tar sakene på alvor, mens forebyggingen vil sørge for veiledning og hjelp (Strømblad- Eikemo, 2020, s. 54).

3.3 Tekst 3: «Sikkerhet gjennom familiearbeid – et samarbeidsprosjekt mellom politi og familievern ved Stovner politistasjon»

I rapporten til Jane Dullum (2020) presenteres og analyseres ett samarbeidsprosjekt gjennomført ved Stovner politistasjon. Prosjektet gikk ut på ett samarbeid mellom politiet og en familieterapeut. Samarbeidet besto i at de to aktørene gikk inn i familier hvor ære står sentralt, for å gjennomføre meglingsarbeid i form av familiesamtaler. Meglerrollen hadde sitt utgangspunkt i den utsatte og dens ønsker og behov. Prosjektet hadde som formål å regulere utøver for å styrke livssituasjonen og ivareta sikkerheten til utsatte. Politiet sin rolle under prosjektet var i hovedsak å ivareta sikkerhet, mens familieterapeutens rolle var å sørge for at det terapeutiske ble ivaretatt og var den som ledet familiesamtalene. Prosjektet har sin bakgrunn i Farwha Nilsen sin modell om tverrkulturell konfliktmegling, men er tilpasset norske forhold og de enkelte sakene.

Modellen baserer seg på et familiearbeid hvor det foregår et strukturert samarbeid mellom hjelpeapparat og politi. Videre går modellen ut ifra at det i saker som omhandler æresrelatert vold ikke holder å fokusere på den utsatte, men på hele familien rundt, inkludert de som står for trusselen. Modellen består av ulike elementer hvor man i startfasen oppretter kontakt med den utsatte. Her er formålet å få kartlagt hva slags konflikt det er, hvordan

sikkerhetssituasjonen er og hvem som er involvert (Dullum, 2020, s. 32). Det blir undersøkt hva slags kulturelle og religiøse forhold som spiller inn for å kunne kartlegge kjernen i konflikten. For politiet sin del er det avgjørende med ett samarbeid med hjelpeinstanser for å opprette denne kontakten.

Rapporten beskriver eksisterende tiltak rettet mot utsatte og hvordan de er utilstrekkelig for å bekjempe æresrelatert vold. De eksisterende tiltakene gjør at de utsatte blir flyttet fra familie eller at det blir opprettet straffesak, noe utsatte ofte selv ikke ønsker (Dullum, 2020, s. 67). Dette kan være belastende og isolerende for den utsatte. Formålet med stovnerprosjektet var derfor å ta utgangspunkt i disse utfordringene for å finne andre løsninger å forebygge nye eller gjentatte hendelser.

Rapporten beskriver tre nyskapende trekk ved prosjektet. For det første er det ikke et nøytralt meglingsprosjekt, ettersom politiet og familieterapeut går inn i prosjektet med den hensikt å ivareta den utsattes ønsker og behov. For det andre er tiltakene som blir iverksatt rettet mot familiene og ikke enten utøver eller utsatte. For det tredje har prosjektet involvert ett samarbeid med en familieterapeut hvor rollen har vært å ivareta det terapeutiske, og med politiet som har hatt som rolle å ivareta det sikkerhetsmessige (Dullum, 2020, s. 68). Dette har bidratt til at prosjektet ikke har blitt berørt av utfordringer knyttet til rollekonflikter, ettersom familieterapeuten er forankret i familievern og dermed ikke har vært preget av det politifaglige.

Utfordringene knyttet til prosjektet og denne type arbeid omhandler konsekvensen av å legge en hjelpefunksjon til politiet for familiene. Prosjektet har basert seg på frivillighet, men det å bli innkalt til ett møte hos politiet vil hos de fleste familier kanskje oppleves som en form for press til å møte (Dullum, 2020, s. 8). Dette kan også by på utfordringer dersom det under møtet kommer frem at straffbare forhold har skjedd og saken derfor må overføres til straffesakssporet. En annen utfordring ved prosjektet har vært taushetsplikten som har vært ett hinder for informasjonsdelingen. Problemet har ikke i like stor grad vist seg i prosjektet da familieterapeuten stadig har innhentet samtykke fra den utsatte, men kan være en utfordring dersom man ser for seg lignede prosjekter i fremtiden (Dullum, 2020, s. 69).

Som ett resultat av Stovnerprosjektet har man i enkelte saker klart å redusere trusselbildet og dermed styrket livssituasjonen til utsatte. Prosjektet arbeidet med totalt 35 saker over en to-årig prosjektperiode. I 12 av sakene har det blitt gjenopprettet kontakt mellom utsatte og

familien. I 23 av sakene er det ikke blitt gjenopprettet kontakt, men trusselnivået er blitt regulert (Dullum, 2020, s. 68). Rapporten konkluderer med at et prosjekt som Stovnerprosjektet vil bidra til innsatsen mot vold og kontroll i minoritetsfamilier og viser viktigheten av at det forebyggende arbeidet må få en større forankring i politiorganisasjonen, underbygget av fag- og kompetanseutvikling (Dullum, 2020, s. 71).

3.4 Felles sammenfatning

I de tre tekstene ser vi felles aspekter ved æresrelatert kriminalitet. Kompetanseheving blir nevnt som et viktig virkemiddel for å forebygge æresrelatert kriminalitet. I kombinasjon med kompetanseheving blir også tverretattlig samarbeid understreket som en forutsetning for at man skal lykkes i arbeidet mot æresrelatert kriminalitet. Til slutt ser vi at dialog gjentatte ganger blir trukket frem som et aktuelt tiltak i bekjempelsen mot fenomenet. Vi har også funnet sprik i våre tekster. Strømsblad-Eikemo kommer med en påstand om at det strafferettslige sporet kan sees på som forebygging. Teksten til Dullum peker derimot på at familiene frykter det strafferettslige, fordi det kan føre til en opptrapping av trusler. Med bakgrunn i dette har vi valgt oss ut fire temaer vi nå ønsker å diskutere opp imot annen litteratur.

4.0 Diskusjon

I oppgavens diskusjonsdel ønsker vi å drøfte funn fra analysen vi har gjort av de tre overnevnte tekstene opp mot hverandre og annen relevant litteratur.

4.1 Kompetanseutvikling

Som beskrevet under punkt 3.2 er det begrensninger i politiets innsats mot æresrelatert vold når det kommer til deres kompetanse. Sakene som omhandler æresrelatert vold oppleves som mer krevende å etterforske enn andre familievoldssaker (Dullum, 2020, s. 17). Sterke familierelasjoner og gruppepress basert på kollektive bekymringer kan påvirke utøver til å utføre straffbare handlinger. Disse kommuniseres over tid og på subtile måter som kan være vanskelig å identifisere, straffeforfølge eller bevise (Cinthio et al., 2022, s. 25). Da kreves det kunnskap og forståelse om fenomenet, og om de kollektivistiske og patriarkalske strukturene

som flere av familiene lever under, for å være i stand til å avdekke og eventuelt oppklare saker som omhandler temaet.

Det er flere måter politiet kan sørge for at deres innsats er kunnskapsbasert og i tråd med nye erfaringer. Ved et prosjekt gjennomført i Drammen underbygges viktigheten av kompetanse i saker vedrørende æresrelatert kriminalitet. I perioden fra september 2007 til september 2010 gjennomførte Drammen kommune og Drammen politistasjon et prosjekt hvor formålet var å innhente og utvikle ny kompetanse, tiltakskjeder og samarbeid mellom relevante etater og virksomheter for å jobbe mot æresrelatert vold. Prosjektet hadde sin bakgrunn i landets første straffesak på temaet om tvangsekteskap (Drammen kommune & Drammen politistasjon, 2010, s. 9). Prosjektet innførte et tiltak i form av å gi ansatte ved Søndre Buskerud politistasjon og i kommunen grunnkompetanse. Den omhandlet æresrelatert vold, fenomenforståelse og aktuelt lovverk i forhold til den type kriminalitet. Effekten av tiltaket bidro til trygge ansatte, kultursensitive møter og samtaler med utsatte (Drammen kommune & Drammen politistasjon, 2010, s. 22). Blant politiets muligheter til å jobbe opp mot problematikken blir også et nasjonalt bistandsorgan nevnt. For å skille æresrelatert kriminalitet fra en enkeltstående voldshandling og unngå forenklede tolkninger, vil bistandsorganet kunne bidra til kompetanseheving og fenomenforståelse i alle politiets ledd. Dette gjelder i etterforskningen, straffeforfølgningen og i det forebyggende arbeidet mot æresrelatert vold (Strømblad-Eikemo, 2020, s. 42).

På samme måte som politiet og andre aktører trenger mer kompetanse om æreskulturen, trenger familiene som kommer fra patriarkalske tradisjoner kunnskap om det norske samfunns normer og regler. I undersøkelsen til Cithio et al. (2022) fremkommer det at domfelte utøvere ser på sine handlinger som en «beskyttelse av familien» og handlingene er motivert av respekt, hevn og ære. De ser på seg selv som ofre ovenfor det svenske samfunnet. En av informantene beskriver hvordan uvitenhet og mangel på informasjon om den svenske kulturen, deres lover og regler er den egentlige årsaken til æresrelatert kriminalitet (s. 17). Dette gjenspeiles hos flere av informantene i undersøkelsen. I boken «konflikt, fellesskap og forandring» av Jon Friberg (2019) er det satt søkelys på hvordan foreldre med innvandrers bakgrunn opplever det å oppdra barn og ungdom i Norge (s. 10). I likhet med informantene i forskningen til Cithio et al. beskriver foreldrene hvordan den kulturen de alltid har vært en del av og de normer de lever etter, rettferdiggjør bruk av blant annet vold. Informantene i boken beskriver hvordan de utøver streng kontroll over sine barn og hvordan det å slå barna

sine «er helt vanlig». En av informantene beskriver at «noen av disse foreldrene har sluttet å bruke vold mot sine barn men vet ikke hva man skal gjøre i stedet». (Friberg, 2019, s. 48). Informantene beskriver videre en usikkerhet i møte med det norske samfunnet og hvordan de ikke har kunnskap om lover og regler som gjelder her. Dette er kunnskap som i utgangspunktet burde gis så tidlig som mulig, og “den bør gjentas og utdypes i takt med at den enkelte får en bedre forståelse av det norske samfunnet” (Justis- og beredskapsdepartementet, 2017, s. 33).

På den andre siden vil ikke kunnskap være nok alene. Drammensprosjektet viser til at det trengs en arena hvor kunnskapen både familiene og aktørene opparbeider seg, kan diskuteres og sørge for passende tiltak. Diskusjonene kan bidra til alternative oppdragelsesmetoder, som ikke vil være skadelige for barns trygghet og utvikling (Drammen kommune og drammen politistasjon, s. 29). I tillegg kan arenaer av denne typen bidra til et holdningsarbeid blant politiet og aktørene. Informantene i Cinthio et al. sin tekst beskriver hvordan de selv føler seg undertrykket og diskriminert i det svenske rettssystemet. Dette underbygges i funnene til drammensprosjektet. Drammensprosjektet presenterer hvordan ansatte i hjelpeinstanser ikke har tillit til de utsattes historier. Og hvordan deres holdninger generelt er ovenfor personer som begår kriminalitet på bakgrunn av sin kultur. Basert på dette kommer det frem at mye av grunnen til de negative holdningene går på manglende fenomenforståelse om ære og hvordan tap av ære kan være ett motiv for å utøve vold. Drammensprosjektet har på sin måte bidratt til en endring, ved en innføring av strategimøter. Strategimøter går ut på en samling av hjelpeapparatets aktører etter mottatt melding om vold, hvor etiske dilemmaer blir tatt opp og har som formål å utelukke negative holdninger til andre kulturer (Drammen kommune & Drammen politistasjon, 2010, s. 36). Mangel på kunnskap rundt fenomenet om æresrelatert kriminalitet vil kunne føre med seg ett holdningsmønster innad i hjelpeinstansene som kan påvirke sakene i en negativ forstand.

Erfaringene gjort i samarbeidene som foregikk i Drammen og ved Stovner sier at man gjennom samarbeid vil opparbeide seg kompetanse. Samtidig som samarbeid er en forutsetning for at politiet skal kunne jobbe kunnskapsbasert, er også økt kunnskap en forutsetning for at samarbeid kan fungere (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2011, s. 215). Vi skal derfor i neste kapittel gå nærmere inn på hvilke samarbeid politiet kan benytte seg av under arbeidet opp imot æresrelatert kriminalitet.

4.2. Tverretatlig samarbeid

Å samarbeide på tvers av etater blir sett på som en av politiets forebyggende strategier, ettersom det i mange sammenhenger vil være aktører utenfor politiet som sitter med mer relevant og omfattende kunnskap enn hva de selv besitter (Politidirektoratet, 2020, s. 13). Dersom samarbeid i æresrelaterte saker ikke foreligger, og samhandlingen er dårlig på tvers av etater kan dette i verste fall ende med at den utsatte ikke får den bistanden som trengs (Drammen kommune og Drammen politistasjon, 2007, s. 36). På tross av det kompliserte kriminalitetsbilde æresrelatert kriminalitet kan føre med seg, har politiet og andre etater mange veier inn for å avdekke og jobbe forbyggende opp mot problematikken. Som et resultat av drammensprosjektet kom man frem til en visualisering av rutinene på hvordan en sak kan oppstå på en av tre måter;

1. Mistanke hos en ansatt i tjenesteapparatet om at et barn eller ungdom er utsatt for omsorgssvikt, vold eller overgrep
2. Direkte melding til barnevernet
3. Anmeldelse eller henvendelse til politiet

(Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2011, s. 2021)

Rapporten forsøker å visualisere at man, uavhengig av hvordan saken kommer inn, er avhengig av å ha en dialog på tvers av de ulike hjelpeinstansene for å avdekke kriminaliteten.

Dette støttes opp under de tre utvalgte tekstene. Fellesnevneren her går ut på at det tverretatlige samarbeidet understrekes som en forutsetning, for å lykkes i arbeidet opp imot saker som omhandler æresrelatert kriminalitet. Strømblad-Eikemo beskriver kriminalitetstypen som vanskelig for politiet alene å skulle forebygge, og informantene legger vekt på at ett tett og godt samarbeid med skole og barnevern er avgjørende. I oppgavens resultatdel beskrives en kultur som er preget av at beslutninger tas på familienivå, hvorav maktpersoner ikke nødvendigvis befinner seg i samme land som kjernefamilien. Som et tiltak på problemet nevner artikkelen samarbeid med barnevernet. Ved at politiet viser sin tilstedeværelse og involvering hos barnevernet, vil det kunne sørge for at kjernefamilien får en "unnskyldning" til å motstå press fra storfamilien og vil dermed ha lettere for å etterkomme barnevernets tiltak og anbefalinger. Videre kan barnevernet innføre tiltak som

sørger for at ungdommene kommer seg i aktivitet og ut av en kontrollert hverdag. Man sender på samme tid signaler inn til familien om at man følger med (Strømblad-Eikemo, 2021, s. 42).

På den andre siden er det, på tross av at flere innvandrede foreldre har vist behov for, og ytre ønske om støtte og hjelp, flere som kritiserer barnevernet for manglende kulturforståelse og for «å være ute etter å ta» (Friberg, 2019, s. 64). Mange foreldre fra innvandrerfamilier har ett forhold til barnevernet som er preget av antakelser om frykt og mistro, dette på tross av de ikke er helt sikre på hva som faktisk utløser barnevernstiltak. Mye av grunnen til mistilliten blir av informantene i boken beskrevet som at familien er en suveren enhet og at det er de som har autoriteten over egne barn (Friberg, 2019, s. 65). Informantene beskriver hvordan de i utgangspunktet kunne tenkt seg å kontakte barnevernet eller andre instanser for å be om hjelp i forbindelse med oppdragelsen, men lar være fordi de er engstelige for å innrømme at de har problemer og har en frykt for at barnevernet skal ta barna vekk fra de og se på de som dårlige foreldre (Friberg, 2019, s. 68).

For å unngå dette synet og bidra til økt kunnskap er skolen en spesielt viktig samarbeidspartner. Som nevnt over har politiet flere innganger når det kommer til forebygging. Skolens rolle blir fremhevet som en viktig samarbeidsaktør, da de ansatte kan se unge som utsettes for æresrelatert ekstrem kontroll tidlig (Berg, et al. 2011, s. 39). Rapporten til Berg et al. beskriver hvordan ansatte ønsker å få vekk det tabubelagte rundt temaet ved å ta det opp i timer som samfunnsfag. Som en informant nevner i rapporten vil ikke dette nødvendigvis bidra til at skammen forsvinner, men forhåpentligvis gjøre det lettere å snakke om (s. 54). Strømblad-Eikemos forskning støtter opp under argumentet om skole som en bidragsyter i det tverretatlige samarbeidet. En av informantene beskriver hvordan skole vil være en viktig arena da det forebyggende arbeidet får mulighet til å starte allerede her. En annen informant beskriver hvordan signaler om enten tvangsekteskap eller æresrelatert vold blir gitt i forkant og at skoler ofte er den arenaen som har mulighet til å plukke det opp.

På samme tid som det tverretatlige samarbeidet kan gi politiet innganger og muligheter til å forebygge, vil det også kunne medføre utfordringer. Samtidig som man skal kunne samarbeide på tvers av etater, har hver etat en egen arbeidsplass som medfører plikter og oppgaver. Et samarbeid som nevnt over i stovnerprosjektet vil kunne være med på å bidra til at politiet får nye oppgaver og roller, dette som blant annet relasjonsarbeid og at hjelpeinstanser samlet sett kan bli mer kontrollorienterte. Den største utfordringen for politiets

rolle er å ikke overta andre etaters rolle, deriblant terapeut eller sosialarbeiderrolle ovenfor utsatte eller utøver (Dullum, 2020, s. 57). Liknende funn ble gjort under evalueringen av drammensprosjektet, hvor utfordringene knyttes opp imot rollefordelingen til hjelpeapparatet i prosjektet (Steen-Johnsen et al., 2010, s. 109).

Som vi kan se blir det tverretatlige samarbeidet til politiet, med barnevern og skole nevnt som bidragsyttere i det forebyggende arbeidet mot æresrelatert kriminalitet. Det er også disse aktørene som kan gi en inngang til dialog med familiene som utsettes for æresrelatert kriminalitet. Vi skal derfor i det neste kapittelet ta for oss kjernefamilien som fokusområde.

4.3 Kjernefamilien som fokusområde

Skal politiet vektlegge en dialogbasert tilnærming eller bruke straff som avskrekkende virkemiddel i familier med æreskonflikter?

Informasjonsinnhenting og dialogarbeid er viktige innsatsområdet for å bidra til holdningsendringer på sikt og forebygge nye tilfeller (Justis- og beredskapsdepartementet, 2017, s. 19). Samarbeidsprosjektet gjennomført ved Stovner politistasjon gikk ut på nettopp dette, hvor målet med dialog var å komme i posisjon før æresrelatert kriminalitet fikk utvikle seg (Dullum, 2020, s. 25). Dialog med kjernefamilien er et forebyggende tiltak. Et eksempel kan være minoritetsungdom som opplever ekstrem sosial kontroll, som fra de voksnes side er ment som beskyttelse fra uønsket påvirkning fra storfamilien (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2011, s. 175). Ifølge Cinthio et al. (2022) har domfelte utøvere av æresrelatert kriminalitet, vokst opp i kollektivistiske familier som opprettholder ære, hvor de selv har blitt utsatt for kontroll og vold (s. 29). Det holder derfor ikke å kun fokusere på de utsatte, men på kjernefamilien, inkludert utøvere. Selv utøvere som er godt integrert i samfunnet, kan i kritiske situasjoner føle at deres verdier knyttet til ære blir vekket, og at de må handle etter ordre fra storfamilien (Cinthio et al., 2022, s. 24) Politiet bør derfor støtte og hjelpe familier med æreskonflikter, hvor det utøves press fra storfamilien om at de må begå æresrelatert kriminalitet (Strømblad-Eikemo, 2021, s. 38). Som nevnt tidligere i drøftelsen kan kjernefamilien deretter bruke politiets involvering som argument til storfamilien for å slippe voldsutøvelse. Oppfølging ved bruk av dialog fra politiet ser ut til å være av betydning for å redusere trusselnivået (Bye et al, 2016, s. 55). Likevel kan det diskuteres hvorvidt en slik

dialog er tilstrekkelig, for eksempel med kjernefamilier som ikke tørr å sette seg opp mot storfamilien (Strømblad-Eikemo, 2021, s. 45). Dialog som verktøy vil være utfordrende dersom hensynet til storfamilien teller mye mer enn hensynet til offentlige myndigheter og politiet.

For politiet er det avgjørende med ett samarbeid med hjelpeinstanser for å opprette dialog med familien. Som Dullum (2022) understreker er det kun ved et samarbeid mellom ekstern hjelpeinstans og politi at man har mulighet til å komme i posisjon i forhold til utøvere, og gjennom dette gi bedre hjelp og økt sikkerhet for utsatte (s. 67). Familieterapeut ivaretar det terapeutiske, og politiet ivaretar det sikkerhetsmessige. Dialog med familien gir politiet muligheter til å skape et grunnlag for tillitt. For å kunne skape tillitt må politiet vise forståelse for hvor vanskelig situasjonen kan være for familien, men ikke vise aksept for negativ sosial kontroll og voldshandlinger. Med tillitt kan politiet hente inn informasjon for hva som er bakgrunnen til konfliktene og om straffbare handlinger som ønskes utført har ære som motiv. I de tilfeller må politiet informere om at dersom det ikke oppstår en ønsket forandring, vil politiet opprette straffesak. Muligheten til å forebygge er størst når viljen til forandring ligger hos den enkelte. Risiko for straffesak kan være av betydning for å motivere utøvere til å endre atferd og gå i dialog (Bye et.al., 2016, s. 55). Å gå i dialog vil være en enklere måte å spille på lag med familien enn å gå direkte til straffesakssporet.

Under informasjonsinnhenting skal politiet være klar over at det kan være flere utøvere og flere utsatte. For politiet kan det oppstå begrensinger i å bruke dialog når sakens omfang er uvisst. Cinthio et al. (2022) redegjør for hvordan kvinnelige utøvere selv kan være undertrykt innenfor storfamilien når de utsetter utsatte for kontroll og vold (s. 24). Dette trosser den tradisjonelle forståelsen av kjønnsroller, med mannlige utøvere og kvinnelige utsatte. Under møtet med familien kan det også komme frem at straffbare handlinger har funnet sted. Det vil da oppstå et dilemma ved å bruke dialog som verktøy. Forholdet mellom forebyggingssporet og straffesakssporet er krevende å håndtere (Dullum, 2020, s. 62). Å koble inn straffeapparatet gjennom å anmelde familien, kan også være svært belastende for utsatte, og i enkelte tilfeller være risikofyllt. En annen utfordring ved å anmelde familien er at det ikke finnes en lovhjemmel som skjerper straffene for æresrelatert kriminalitet. Overtredelser som begås med ære som motiv, vil falle under den paragrafen i straffeloven som den aktuelle overtredelsen fyller vilkårene til. Gjennomføring av straff skal skje på en måte som er betryggende for samfunnet, og som motvirker nye straffbare handlinger (Runhovde &

Skjevraak, 2018, 107). Domfelte utøvere mener de ikke har fått støtte som dekker deres behov og problemer under soning, og at de selv måtte ta ansvar for egen endring (Cinthio et al, 2022, s. 29). En konsekvens av dette er at politiet må gjennomføre samtaler med de involverte etter endt straff for utøver, for å derigjennom legge til rette for dialog (Dullum, 2020, s. 26). Her er politiet er nødt til å anerkjenne den komplekse karakteren av kriminaliteten.

4.4 Straffeforfølging som forebyggende metode

Når politiet på et tidspunkt oppdager æresrelatert kriminalitet kan det diskuteres om etterforskning og straffeforfølging fungerer som et avskrekkende middel på utøverne som også kan bidra til forebygging.

Politiet kan jobbe forebyggende ved for eksempel dialog som nevnt ovenfor, eller så kan politiet starte etterforskning jf. straffeprosesslovens §§ 224 og 226. Dette krever at politiet snakker med den utsatte og familien, og med relevante aktører, for å skape et riktig inntrykk av situasjonen, slik at de kan vurdere hvilke tiltak som er aktuell for den æresrelaterte kriminaliteten. Det kan oppstå flere utfordringer ved straffesakssporet i saker med vold og kontroll i minoritetsfamilier. Dullum (2020) peker på at mange ikke ønsker familien sin straffet og er redd for represalier fra familien. I tillegg kan det være et lite virksomt spor, da henleggelse er en forholdsvis vanlig påtalemessig avgjørelse, og få saker kommer til domstolene (s. 67). I veilederen til politidirektoratet for forebyggende arbeid mot vold i nære relasjoner og partnervold, kommer det frem at straffeforfølging og beskyttelsestiltak ikke alltid står i samsvar med utsattes interesser (Politidirektoratet, 2014, s. 59). Ser vi derimot på utøvernes perspektiv kan det virke som at utøvere ofte har respekt for politiet, og det å få politiet på banen kan gjøre at situasjonen endres i familien (Berg et al., 2011, s. 70). Strømblad-Eikemo diskuterer denne teorien i sin masteravhandling. Når politiet involveres står ikke den utsatte alene, noe som kan føre til at utøver trekker planene om voldsutøvelse. En annen sentral faktor er at etterforskning og straffeforfølging sender sterke signaler inn i miljøene om at æresrelatert kriminalitet er ulovlig og at politiet tar det på alvor (Strømblad-Eikemo, 2021, s. 46). Straffesaksbehandlingen kan ha en allmennpreventiv effekt, hvor man gjennom håndheving av straffetrusler motvirker lovbrudd blant allmenheten (Politidirektoratet, 2020, s. 25). Effekten vil dermed oppstå i miljøene dersom de oppfatter en mulighet for at straffen fullbyrdes.

Forutsatt at etterforskning kan regulere atferden til familien og bidra til å dempe konflikter, kan man si at straffeforføling har en forbyggende effekt på utøver. Selv om etterforskningen ikke når helt frem vil den likevel være viktig. I en tidlig konflikt hvor trusselnivået er høyt, og familien ønsker å gjenopprette æren før utenforstående skjønner hva som foregår, kan politiet sette inn akutte tiltak. I etterforskningssporet har politiet mulighet til å pågripe og varetaktsfengsle utøvere i alvorlige saker (Bjerknes & Fahsing, 2018, s. 42). Langsiktige tiltak mot utøver som politiet kan benytte, er besøksforbud og omvendt voldsalarm (Politidirektoratet, 2014, s. 57). Det er ikke sagt at dette bedrer situasjonen. Et besøksforbud kan for eksempel føre til en opptrapping av trusler mot utsatte (BRÅ, 2012, s. 74). Det vil derfor være grunn til å etterlyse gode alternativer eller supplementert til straffesakssporet. Supplementert som adresserer utøver med sikte på å stanse trussel- eller voldsutøvelse. Utøvere trenger også nødvendig veiledning og oppfølging (Drammen kommune og Drammen politistasjon, 2010, s. 74). Veiledning vil være nødvendig fordi utøvere i noen tilfeller ser på seg selv som ofre. Enten som et offer for familiens æres skyld, eller et offer for rasisme og stereotypier i rettssystemet (Cinthio et al., 2022, s. 27). I studien til Cinthio et al. (2022) kommer det frem at domfelte utøvere for æresrelatert kriminalitet har en angerfull holdning som ikke nødvendigvis er basert på straffen eller til hensyn for offeret, men mangelen på anerkjennelse fra storfamilien (s. 28). Sterk æreskultur og opprettholdelse av den vil være en utfordring for politiets arbeid mot utøver. Likevel ser vi at flere av familiene har interesser i forvaltningssporet ved søknader om oppholdstillatelser eller familiegjenforeninger som kan svekkes dersom de straffeforfølges (Strømblad-Eikemo, 2021, s. 47). Ved å dra nytten av familiens respekt for politiet og interessene de skulle ha i forvaltningssporet kan dette bidra til å redusere risikoen for æresrelatert kriminalitet.

5.0 Avslutning

Vår problemstilling spør etter hvilke muligheter og begrensninger politiet har for å forebygge æresrelatert kriminalitet. For å avgrense oppgaven satt vi fokus på utøver. Oppgaven har tatt for seg fire undertemaer som vi ønsket å diskutere opp imot hverandre og annen faglitteratur. Oppgaven er en kvalitativ undersøkelse hvor vi har samlet inn og analysert faglitteratur som kan bidra til å underbygge og diskutere vår problemstilling. Under arbeidet med oppgaven har vi innsett hvor komplekst temaet æresrelatert kriminalitet kan være. Dette er noe som underbygger vår for forståelse.

Under temaet kompetanseutvikling har vi presentert funn som tilsier at det er flere utfordringer og begrensninger knyttet opp mot arbeidet. Litteraturen understreker mangel på kunnskap fra politiets og andre aktørers side. I tillegg kan det være vanskelig å bevise kriminaliteten, og det kan være utfordrende å få ofrene til å samarbeide med politiet på grunn av represalier fra familien. Funnene peker også på at kunnskap om norske lover og regler må nås inn til familiene som er preget av æreskultur. Politiets muligheter blir presentert i form av et nasjonalt bistandsorgan og implementering av grunnkompetanse hos politiet og andre aktører. For å nå familiene denne type kriminalitet gjelder, presenterer funnene en diskusjonsarena for familiene, politiet og andre aktører.

Med ett større fokus på kompetanse, fører det også med samarbeid. Samarbeid vil være nyttig for å endre holdninger og kulturelle normer som bidrar til æresrelatert vold og undertrykkelse. Politiet har flere samarbeidspartnere som kan være relevante under arbeidet mot æresrelatert kriminalitet. Oppgaven har tatt for seg aktører som barnevernet og skole. Her kan man aktivt forsøke å drive holdningsarbeid som kan nå ut til både familiene og aktørene. På den andre siden kan det tverretatlige samarbeidet også by på utfordringer. Oppgaven presenterer blant annet hvordan flere innvandrerefamilier har fordommer mot barnevernet. En annen utfordring som blir nevnt er rollefordeling ved et samarbeid med flere etater.

Desto tidligere politiet får vite om æresrelaterte konflikter, jo større er muligheten for å sette inn tiltak av mindre inngripende karakter. Videre i oppgaven drøftes politiets bruk av dialog ved æreskonflikter. Tiltaket skal bidra til å forebygge lovbrudd som kan føre til straffesak. For at politiet skal kunne hente mest mulig informasjon må familien ha tillitt til politiet, og ved å skape dialog åpnes dørene for dette. Det er også sentralt at utøver blir involvert i dialog. Utøvere kan se på kriminaliteten som beskyttelse mot uønsket påvirkning fra storfamilien. Å

forebygge æresrelatert kriminalitet vil derfor være oppnåelig dersom viljen til forandring ligger hos utøver. Under dialog kan politiet informere om straffesakssporet dersom ønsket endring ikke oppnås. Monitorering av utøver kombinert med oppfølging og hjelp til familien, kan bidra til å redusere risiko for æresrelatert kriminalitet. Imidlertid må politiet være klar over at det kan være flere utøvere, og at hensynet til storfamilien kan stå sterkere enn hensynet til politiet. Utøvere av æresrelatert kriminalitet er i mange tilfeller sterkt knyttet til sine kulturelle og religiøse tradisjoner, og kan være motvillig til å endre sin atferd.

Under det siste temaet diskuterer vi hvorvidt straffeforfølgning fungerer som forebyggende metode. I ytterste konsekvens kan straffesakssporet føre til en opptrapping av trusler mot utsatte fra utøver eller storfamilien. Utsatte står ikke alene når politiet involveres, noe som kan medføre at utøvere trekker planer om voldsutøvelse. Det kan også se ut til at en rekke utøvere har respekt for politiet. Det er først når politiet kommer på banen at de skjønner at æresrelatert kriminalitet er noe politiet tar alvorlig. Samtidig ser vi at henleggelse er en vanlig påtalemessig avgjørelse, og det dukker opp spørsmål om hvorvidt det er en forebyggende metode å straffeforfølge dersom straffen sjeldent fullbyrdes. Til slutt så vi hvordan politiet kan dra nytten av interessen familien har i forvaltningssporet, som svekkes dersom de straffeforfølges.

6.0 Referanseliste

Barstad, H. N. & Glasø, K. H. (2021.) *Kunnskapsbasert politiarbeid, teori og praksis*. Gyldendal.

Berg, B., Elvegård, K., Haugen, G. M. D., Paulsen, V., Wendelborg, C. (2011). *Æresrelatert ekstrem kontroll – dilemmaer og utfordringer*. NTNU Samfunnsforskning AS.
<https://samforsk.no/SiteAssets/Sider/publikasjoner/aresrelatert%20kontroll.pdf>

Bjerknes, O. T., & Fahsing, I. A. (2018). *Etterforskning: Prinsipper, metoder og praksis*. Fagbokforlaget.

BRÅ. (2012). *Polisens utredninger av hedersrelaterat våld*. BRÅ-rapport 2012:1. Brottförebyggande rådet.

Bye, M. T., Eggebø, H., Thunem, G. (2016). *Sikkerhets- og familiearbeid for unge utsatte for tvangs-ekteskap og æresrelatert vold*. (KUN-rapport 2016:3). http://www.kun.no/uploads/7/2/2/3/72237499/sikkerhets_-_og_familiearbeid.pdf

Cinthio H., Ouis, P. & Staaf, A. (2022). “That’s how we were raised” Perpetrator perspectives in relation to legislative changes targeting honour related violence in Sweden. Nordic Journal on Law and Society. <https://doi.org/10.36368/njolas.v5i01.191>

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Gyldendal Akademisk

Dullum, J. (2020). *Sikkerhet gjennom familiearbeid - Et samarbeidsprosjekt mellom politi og familievern ved Stovner politistasjon*. Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Rapport 17/2020

Drammen kommune og Drammen politistasjon. (2010): “Når det umulige er mulig”. *Hvordan jobbe kunnskapsbasert og tverrfaglig mot vold i nære relasjoner?* Sluttrapport med evaluering.

Eggebø, H. (2020). *Kollektiv kvalitativ analyse*. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 4(2), 106–122.
<https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2020-02-03>

Friberg, J. H. (2019). *Konflikt, fellesskap og forandring: Foreldreskap og sosial kontroll i innvandrede familier fra Pakistan, Somalia og Sri Lanka*. Cappelen damm akademisk. <https://press.nordicopenaccess.no/index.php/noasp/catalog/book/75>

Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg.). Fagbokforlaget.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2011). *Ikke bare tvangsekteskap, en artikkelsamling*. Sluttrapport fra IMDi's arbeid med handlingsplan mot tvangsekteskap 2008-2011.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2021). *Omfang av negativ sosial kontroll*. Proba samfunnsanalyse. Rapport 2021-10.

<https://www.imdi.no/contentassets/acc0c100f3aa481c830624cfb896b428/omfang-av-negativ-sosial-kontroll.pdf>

Justis- og beredskapsdepartementet. (2017). *Retten til å bestemme over eget liv*.

Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017-2020).

https://www.regjeringen.no/contentassets/e570201f283d48529d6211db392e4297/handlingsplan_rettet-til-a--bestemme-over-eget-liv.pdf

Kinge, E. (2012). *Tverretattlig samarbeid omkring barn*. Gyldendal.

Lie, E. M. (2015). *I forkant*. (2. utg.). Gyldendal Norsk Forlag.

Olsvik, E. H. (2017). *Vitenskapsteori for politiet - tenkemåter i kunnskapsstyrt politiarbeid* (3. utg.). Gyldendal.

Steen-Johnsen, K., Lidèn, H. og Aarset, M. (2010): *Handlingsplan mot tvangsekteskap:*

Evaluering av utvalgte tiltak. Institutt for samfunnsforskning.

Straffeprosessloven (1981). *Lov om rettergangsmåten i straffesaker*. (LOV-1981-05-22-25).

Strømblad-Eikemo, J. R. (2021). *Politiets innsats mot æresrelatert vold*. [Masteroppgave].

Institutt for sammenliknende politikk, Universitetet i Bergen.

Svartdal, Frode. (2021). *Fagfelleevaluering*. Store norske leksikon.

<https://snl.no/fagfelleevaluering>

Politidirektoratet. (2014). *Veileder. Risikovurderingsverktøyet SARA:SV. Det forebyggende sporet i partnervoldsaker.*

Politidirektoratet. (2018). *Politiet mot 2025 - Politiets virksomhetsstrategi for politi og lensmannsetaten.* <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/kriminalitetsforebygging-politiets-primarstrategi.pdf>

Politidirektoratet. (2020). *I forkant av kriminaliteten. Forebygging som politiets hovedstrategi 2021-2025.* <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/i-forkant-av-kriminaliteten.pdf>

Politi loven. (1995). *Lov om politiet.* (LOV-1995-08-04-53).

Runhovde, S. R. & Skjevraak, S. E. (2018). *Kriminalitetsforebygging på norsk: En kunnskapsoversikt.* Politi høgskolen. <http://hdl.handle.net/11250/2507671>

Tjora, A. H. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis.* (4. utg.). Gyldendal

Wikan, U. (2003). *For ærens skyld: Fadime til ettertanke.* Universitetsforlaget.

6.1 Vedlegg

Vedlagt ligger søkelogg og lesetabell.

6.1.1 Søkelogg

Dato	Database	Søkeord	Avgrensning	Antall treff	Antall leste abstrakt	Antall utvalgte artikler
08.09.2022	Google scholar	Æresrelatert kriminalitet	Tidsperiode: 2017 - 2022	87	5	
	Oria (PHS)	Æresrelatert kriminalitet	Tidsperiode: 2017 - 2022	2	0	
	Oria (UIN)	Æresrelatert kriminalitet	Tidsperiode: 2017 - 2022	5	2	
21.09.2022	Oria (UIN)	Ære	Språk: Norsk	40	3	
	Oria (PHS)	Ære	Tidsperiode: 2017 - 2022	978	5	
22.09.2022	Oria (PHS)	Æresrelatert vold	Tidsperiode: 2017 - 2022	12	2	
	Google scholar	Sosial kontroll	Tidsperiode: 2017 - 2022	14 400	5	
	Oria (PHS)	Negativ sosial kontroll	Tidsperiode: 2015 - 2022	5	2	
	PIA	Ære	Masteroppgaver	6	2	
13.10.2022	Oria (PHS)	Vold i nære relasjoner	Tidsperiode: 2015 - 2022	20	5	
02.11.2022	Google scholar	Æresrelatert vold politiet		135	5	1 "Politiets innsats mot æresrelatert vold"
	Google scholar	vold og kontroll i minoritetsfamilier		424	6	1 "Sikkerhet gjennom familiearbeid"
05.12.2022	Oria (UIN)	Negativ sosial kontroll	Tidsperiode: 2015 - 2022	168	5	
10.01.2023	Justitia	Ære		1	1	
	Justitia	Honour		6	1	
14.03.2023	Google scholar	Honour-related crime	Tidsperiode: 2015 - 2022	1110	5	1 "Thats how we were raised"
	Oria (UIN)	Æresrelatert ekstrem kontroll	Språk: Norsk	2	1	

6.1.2 Lesetabell

Tittel/forfatter/år/nasjonalitet	That's how we were raised" Perpetrator perspectives in relation to legislative changes targeting honour related violence in Sweden, Cinthio H., Ouis, P. & Staaf, A. 2022, engelsk	Politiets innsats mot æresrelatert vold, Strømblad-Eikemo, J. R., 2021, norsk	Sikkerhet gjennom familiearbeid - Et samarbeidsprosjekt mellom politi og familievern ved Stovner politistasjon, Dullum, J., 2020, norsk
Tidsskrift	Nordic Journal on Law and Society	Institutt for sammenliknende politikk, universitetet i Bergen	Velferdsforskningsinstituttet NOVA
Hensikt	Reflektere over det svenske juridiske og diskursive rammeverket opp mot gjerningspersonenes perspektiv, med hovedfokus på subjektive forståelser av æresrelatert kriminalitet. Formålet med artikkelen er å fremheve kompleksiteten i æresrelatert kriminalitet og gi kunnskap som kan implementeres i sosialt og juridisk arbeid for å bekjempe æresrelatert vold og undertrykkelse.	Undersøke hvordan politiet kan redusere risiko for æresrelatert kriminalitet, med fokus på virkemidler og tiltak rettet mot trusselutøver	Undersøke hvordan tverrfaglig samarbeid kan stryke livssituasjonen og sikkerheten til utsatte av æresrelatert kriminalitet
Metode	Empirisk	Empirisk	Empirisk/litteratur
Resultat/konklusjon	For å bekjempe æresrelatert vold og undertrykkelse, krever det at samfunnet må anerkjenne den komplekse karakteren av forbrytelsene, og integrere relevante forskningsresultater i planleggingen og gjennomføringen av tiltak og rettslige prosesser	Politiets manglende kompetanse på æresrelatert kriminalitet, samtidig som kriminaliteten ikke avdekkes i tilstrekkelig grad. For å redusere risiko for æresrelatert vold må politiet kombinere etterforskning samt straffeforfølgning i form av å signalisere at slik vold er ulovlig og det forebyggende arbeidet ved oppfølging, veiledning og monitorering av trusselutøver	Det forebyggende arbeidet mangler forankring og prioritet i politiorganisasjonen. For at tverrfaglig og forebyggende arbeid skal kunne bidra til en styrking av den samfunnsmessige innsatsen mot vold og kontroll i minoritetsfamilier, kreves det sterkere forankring og systematisert fag- og kompetanseutvikling